

15.12.2025

RAKENNETUN YMPÄRISTÖN SANASTOTYÖ 2024–2025

Lähtötilanne Ympäristöministeriö järjesti keväällä 2024 rakennetun ympäristön sanastotyön kilpailutuksen alan sanastojen laajentamiseksi vuoden 2025 loppuun mennessä. Tehtävänä oli laatia sanastoon valittaville käsitteille termisuositukset, määritelmät ja huomautukset suomeksi ja termeille vastineet ruotsiksi ja englanniksi sekä esittää käsitekokonaisuuksia käsitejärjestelmäkaavioiden muodossa.

Sanastotyön toteuttajaksi valittiin Sanastokeskus ry.

Projektikokonaisuuden toteutus

Sanastotyötä suunniteltiin ja valmisteltiin loppukeväällä 2024. Käsitteistön jako eri aihealueisiin tarkentui projektin aikana seuraavaan muotoon:

- alueidenkäytön suunnittelu ja kaavojen toteuttaminen
- asuminen
- kulttuuriympäristö
- rakennus
- rakennuksen elinkaari
- vesi rakennetussa ympäristössä.

Eri aiheita varten koottiin työryhmät, joista neljä ensin mainittua aloitti työskentelynsä syksyllä 2024 ja muut kaksi alkuvuodesta 2025. Työryhmiin kuului yhteensä noin 40 rakennetun ympäristön asiantuntijaa ja sanastotyön asiantuntijoina toimi 4 Sanastokeskuksen terminologia.

Sanastotyöryhmien työpajoja järjestettiin seuraavasti:

- alueidenkäyttö ja kaavojen toteuttaminen
  - 10 valmistelutyöpajaa
  - 2 kommenttienkäsittelytyöpajaa
- asuminen
  - 7 valmistelutyöpajaa
  - 2 kommenttienkäsittelytyöpajaa
- kulttuuriympäristö
  - 7 valmistelutyöpajaa
  - 3 kommenttienkäsittelytyöpajaa
- rakennus
  - 14 valmistelutyöpajaa
  - 1 kommenttienkäsittelytyöpaja
- rakennuksen elinkaari
  - 5 valmistelutyöpajaa
  - 1 kommenttienkäsittelytyöpaja
- vesi rakennetussa ympäristössä
  - 5 valmistelutyöpajaa
  - 2 kommenttienkäsittelytyöpajaa.

15.12.2025

Työryhmätyöskentelyn alkaessa uusille sanastotyöhön osallistuvilla asiantuntijoille järjestettiin perehdytys sanastotyön perusteisiin. Työryhmiin kootuilla asiantuntijoilla oli projektissa vastuu käsitesisältöjen oikeellisuudesta. Kuten aiemmassa rakennetun ympäristön sanastotyössä myös tässä projektissa asiantuntijoilta tarvittiin aihealueen muun tuntemuksen lisäksi tietoa aiheisiin liittyvistä säädösuudistuksista, kuten Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toiminnan lakkauttamiseen liittyvistä säädöksistä, alueidenkäyttölaista ja yhdyskuntakehittämislaita. Työ eteni työryhmien työpajoissa hyvin.

Terminologioiden vastuulla oli määriteltävien käsitteiden valinta yhdessä kunkin työryhmän kanssa, käsittekuvausten luonnostelu työryhmien työpajoja varten, aineiston muokkaus työpajoissa käydyn keskustelun pohjalta, aineiston valmistelu kommenttikierrokselle Ota kantaa -palveluun, kommenttien käsittely yhdessä työryhmien kanssa sekä sanasto-osioiden viimeistely ja sovituilta osin osioiden yhdistely Yhteentoimivuusalustan Sanastot-työkaluun viemistä varten.

Sanastotyössä noudatettiin standardoituja terminologisen sanastotyön periaatteita (ISO/TC 37 Language and terminology) sekä yhteentoimivuusmenetelmää, jonka mukaan aiemmin tehty relevantti sanastotyö pyritään ottamaan huomioon ja laatimaan käsitteille mahdollisimman yleiskäyttöisiä määritelmiä. Yhteentoimivuuden edistämiseksi Sanastokeskus hyödynsi työssä aiempien sanastoprojektien tuloksia, omia verkostojaan sekä ympäristöministeriön yhteentoimivuusverkostoa. Kuten yleensä sanastotyössä, uusien käsitteiden määrittelyn ohella tässäkin projektissa muokattiin tarpeen mukaan myös aiemmin laadittujen sanastojen sisältöä.

Sanastotyön etenemistä koordinoitiin noin kerran kuussa pidetyissä ympäristöministeriön ja Sanastokeskuksen yhteisissä tilannekatsauspalaverissa, minkä lisäksi eri sanastotyön osioista vastanneet Sanastokeskuksen terminologit suunnittelivat työtä yhdessä ja huomioivat osioiden väliset yhteydet sanastoa valmistellessaan.

Käsiteltävät aiheet ja määriteltävien käsitteiden kokonaisuus tarkentuivat vähitellen projektin aikana sanastotyöryhmien työn ja sanastotyön tilannekatsauksissa tehtyjen päätösten myötä. Projektin sisäisen päätöksenteon lisäksi käsiterajaukseen vaikuttivat myös ulkoiset tekijät. Esimerkiksi muutamia valmisteltuja käsitteitä jouduttiin rajaamaan pois pääsanastosta alueidenkäyttölain valmistelun viivästymisen vuoksi ja tarjouspyynnössä listatut rakennusten turvallisuuteen liittyvät käsitteet päätettiin rajata sanaston ulkopuolelle, koska samaan aikaan oli käynnissä Suomen Palopäälystöliiton pelastusalan sanastoprojekti.

Eri aihealueiden käsitteitä koskevat kommenttikierrokset järjestettiin Ota kantaa -palvelussa sitä mukaa kuin työryhmät saivat käsitteet valmisteltua. Kommenttien käsittelyn jälkeen terminologit viimeistelivät käsitteiden tiedot.

15.12.2025

Vuonna 2023 valmistuneesta Rakennetun ympäristön pääsanastosta julkaistiin alkuvuodesta 2025 uusi versio, johon oli lisätty valtioneuvoston kanslian kielipalvelun tuottamat ruotsin- ja englanninkieliset käännökset käsitteiden määritelmistä sekä joitain muokkauksia ja lisäyksiä termien vastineisiin.

Kulttuuriympäristösanaston päivityksessä käsiteltiin yhteensä noin 20 käsitettä, ja sanaston päivitys valmistui kesäkuussa 2025. Myöhemmin sanastoon lisättiin valtioneuvoston kanslian kielipalvelun tuottamat määritelmien ja huomautusten käännökset.

Rakennetun ympäristön pääsanaston päivityksessä käsiteltiin yhteensä noin 210 käsitettä, ja sanaston päivitys valmistui joulukuussa 2025. Sanastosta valmisteltiin taulukko myöhemmin tehtävän käännöstyön pohjaksi.

Lisäksi projektin päätteeksi koottiin yhteentoimivuuden edistämiseksi ja mahdollisia myöhempiä projekteja varten listat

- projektista karsituista käsitteistä
- lisättäväksi ehdotetuista käsitteistä.

Sidosryhmäyhteistyö

Sanastokeskuksen terminologit esittelivät sanastotyön etenemistä sekä ns. kuukauden käsitteitä Semanttisen yhteentoimivuuden teemaryhmän, alueidenkäytön alaryhmän ja kulttuuriympäristön alaryhmän kokouksissa sekä rakennetun ympäristön yhteentoimivuuksinfossa. Lisäksi rakennetun ympäristön sanastotyötä esiteltiin Sanastokeskuksen aamukahviwebinaarissa.

Huomioita mahdollista jatkotyötä varten

Mahdollisia sanastotyön tulevia työkohteita ovat esimerkiksi:

1) Rakennetun ympäristön sanastojen ylläpitomallin laatiminen

- Kuka koordinoi ylläpitotarpeiden kartoittamista ympäristöministeriössä ja ketkä kaikki osallistuvat ylläpitotarpeiden arviointiin?
- Mitä perusteilla päivitystarpeita arvioidaan?
- Miten tietoa erilaisista päivitystarpeista kerätään?
- Kuinka usein sanastojen päivitysprojektin käynnistämisen tarve tarkistetaan?

2) Rakentamisen tieto- ja informaatiomallit -sanaston vieminen osaksi Rakennetun ympäristön pääsanastoa kommenttikierroksen ja kommenttien käsittelyn sekä lainvalmistelijoiden kanssa käydyn keskustelun jälkeen.

3) Yleinen harmonisointitarpeiden kartoittaminen

Käsitesuhteiden ja -järjestelmien tarkistaminen ja täydentäminen niiltä osin kuin suhteita ei käsitelty rakennetun ympäristön sanastotyössä vuosina 2021–2025

- muut kuin hierarkkiset käsitesuhteet uusien ja aiemmin valmistuneiden käsitteiden välillä
- kaavioiden mahdollinen päivitystarve.

15.12.2025

Määritelmien ja huomautusten muokkaustarpeen selvittäminen käsitesuhteiden tarkistamisen pohjalta, esimerkiksi

- kiinteistö (2) -käsitteen tarpeellisuuden arviointi, mahdollinen poisto ja poiston vaatimien viittausten ja suhdemerkintöjen korjaaminen
- rakennuspaikan, rakennusalan ja erilaisten tonttien määritelmien hienosäätö, huom. myös yhdyskuntakehittämislain mahdolliset vaikutukset tonttikäsitteisiin.

Uudistuneiden ja uusien säädösten vaikutusten selvittäminen asiantuntijoiden kanssa niiden käsitteiden osalta, joita ei käsitelty rakennetun ympäristön sanastotyössä vuosina 2024–2025.

Vuonna 2025 valmistuneiden sanastojen päivitysten jälkeen syntyneiden muutostarpeiden kartoittaminen.

3) Harmonisoinnin / sanaston laajennuksen ja lisäpäivityksen toteuttaminen valituilta osin.

Yhteystiedot

Sanastokeskus ry
Johtaja Katri Seppälä
puh. 045 783 176 70
katri.seppala@sanastokeskus.fi